

?Un crit a la memòria: 69 anys en la diàspora

Laura Arau explica, una setmana després de tornar del camp Ein El Hilweh, com la població palestina refugiada al Líban continua patint la discriminació institucional i la vulneració dels drets humans | A semblança dels murs que separen a Cisjordània i Gaza de la resta de la Palestina ocupada, el Líban està construint un mur al voltant del camp Ein El Hilweh

Camp de persones refugiades palestines Ein El Hilweh, al Líban | Laura Arau

Unes 470.000 persones palestines viuen refugiades al Líban, després de 69 anys. Estan invisibilitzades, confinades en camps de refugiades i no disposen de drets civils ni socials. Formen part de les 7 milions de refugiades palestines que es preveu que hi ha al món [5 milions inscrites a la UNRWA](#) - i del total de [65.3 milions de persones](#) que s'han vist forçades a desplaçar-se dels seus països. La població refugiada palestina, tot i ser una de les més grans al món, és l'eterna oblidada.

La Nakba palestina i la complicitat d'Europa

El drama de la població refugiada palestina es va iniciar en el que la memòria col·lectiva d'aquest

poble anomena la Nakba (el desastre). L'any 1948, amb la creació de l'estat d'Israel, es van expulsar més de 800.000 persones palestines de la seva terra. D'aquesta manera, Israel començava la neteja ètnica de Palestina, que durarà fins a dia d'avui.

L'ocupació de Palestina no es pot entendre sense situar-nos a l'any 1947 quan, després de la Primera Guerra Mundial i sota mandat britànic, l'Assemblea General de Nacions Unides, a través de la resolució 181 del 29 de novembre de 1947, va establir la partició de Palestina en dos estats - un jueu i l'altre àrab- deixant a Jerusalem sota control internacional. Es va establir, així, el germen impulsor de diverses guerres i armistícies a la zona. Israel va expulsar el 85% de la població palestina de les seves terres, convertint-les en desplaçades i refugiades.

A mitjans de 1949 les Nacions Unides van crear la [UNRWA](#) (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) per assistir a les persones refugiades palestines i proporcionar-los educació, atenció sanitària, serveis socials... Els seus camps, establerts com a temporals, van acabar essent permanents, tot i que les Nacions Unides els hi reconeguessin el seu dret al retorn, a través de la resolució 194. El text resol que «les persones refugiades palestines que desitgin tornar a les seves cases i viure en pau amb els seus veïns i veïnes, han de ser autoritzades a fer-ho el més aviat possible, i s'ha de pagar una compensació a les que decideixin no tornar, així com a les que van patir danys o pèrdues de les seves propietats». Israel mai ha reconegut aquesta decisió i no ha mogut ni un dit per a la seva aplicació.

Camp de refugiats Ein El Hilweh Foto: Laura Arau

Amb tot, l'ocupació de Palestina ha provocat diverses onades de persones desplaçades i refugiades internes i a països àrabs veïns com el Líban, Síria, Jordània i Egipte. Aquestes refugiades, no només han patit vulneracions dels seus drets humans en territori palestí sinó que, també, en els països d'acollida. Les migracions de població provocada per l'ocupació de l'Iraq, la guerra civil del Líban o la guerra de Síria han provocat que la població palestina sigui doblement refugiada. A dia d'avui, les persones refugiades i les seves generacions de descendents sumen ja més de 7 milions de persones -segons dades del [Badil Resource Center](#)- que, ubicades en una seixantena

de camps, encara esperen una solució per part de la comunitat internacional, que és la primera responsable de la partició de Palestina i del reconeixement de l'estat d'Israel en el que havien estat terres palestines.

Els camps de concentració del segle XXI

La presència de població refugiada palestina al Líban es remunta a l'expulsió provocada durant la Nakba. La primera onada de població refugiada va arribar al país l'any 1948. La majoria de persones havien deixat les seves cases amb l'esperança de tornar-hi quan les coses es calmessin a la zona. No va ser així i es van acabar establint en diversos camps del sud del Líban. Les següents onades arribarien l'any 1967, amb l'ocupació de Cisjordània i Gaza per part d'Israel; l'any 1970, amb l'expulsió de la resistència palestina de Jordània; i l'any 2013, amb la guerra a Síria.

Actualment, el Líban acull a unes 470.000 persones refugiades de Palestina (un 10% del total de la seva població) repartides en 12 camps oficials. Alguns d'ells estan rodejats de parets de formigó armat i controlats per militars libanesos. Les pressions sobre aquests camps augmenten cada vegada més, convertint-los en guetos i transformant-los en els nous camps de concentració del segle XXI.

Punt de control a l'entrada del camp Ein El Hilweh Foto: Laura Arau

Semblant als murs que separen a Cisjordània i a Gaza de la resta de la Palestina ocupada, el Líban està construint un mur, d'uns 6 metres d'alt i amb torretes de control, al voltant del camp de refugiades palestines Ein El Hilweh. Tot i que les autoritats libaneses confirmen l'aturada de la seva construcció, les residents al camp confirmen que es segueix aixecant.

Ein el Hilweh és un camp situat a la perifèria de la ciutat libanesa de Saida, a uns 40 km al sud de Beirut. Aquest camp de 2 km² és el més gran del Líban i està rodejat per un mur que té quatre punts de control de l'exèrcit libanès, amb accés per a cotxes i persones. El camp va ser creat el 1948 i és considerat la capital de la diàspora palestina. Es calcula que actualment hi viuen unes 110.000 persones -de fins a tres generacions-, 20.000 de les quals són palestines provinents de Síria.

El camp Ein El Hilweh està dividit en diverses regions que són controlades per 16 faccions polítiques i religioses que, en l'últim any, han reforçat la seva coordinació. «Hem creat una lliga entre l'Organització per l'Alliberament de Palestina (OLP) i les forces islàmiques», ens comentava Munir Al-Maqda, el principal cap militar d'Al Fatah al Líban i coordinador de la seguretat al camp Ein El Hilweh.

Els enfrontaments entre faccions i l'augment de la visibilització d'armes al camp provoca inseguretat en les habitants del camp. Fins i tot, alguns centres de salut i escoles, que es troben situats en zones calentes, han notat una baixa d'usuaris. «Nosaltres hem hagut d'endarrerir el programa establert en el nostre centre perquè, amb els enfrontaments, moltes famílies no deixaven venir els seus fills al centre. Les faccions palestines haurien d'estar unides i pensar més en la seva població», comentava Sara Mostafa, coordinadora del Centre de Solidaritat Social que es troba en una d'aquestes zones.

«Les faccions palestines han de pensar en què les uneix i no en les petites coses que les separen. La unió passa per saber-nos allunyar d'allò ideològic o religiós i centrar-nos en la justícia; en allò que és vida i és real. Des de l'esquerra hem d'aprendre de les lliçons del passat i hem de saber equilibrar els valors amb l'estratègia política», comentava Amer Al-Sammak, director de l'Hospital Al-Nedaa i proper a les idees del Front Popular per l'Alliberament de Palestina (FPLP). De fet, la divisió entre faccions polítiques al Líban és una rèplica del que passa a la resta de Palestina. «Evidentment, el primer beneficiat de la nostra divisió és l'ocupació israeliana i les seves activitats colonials: els permet una creixent judaïtzació de les terres palestines, un augment de la construcció d'assentaments i el traspàs de totes les línies vermelles en la neteja ètnica que Israel practica diàriament contra el nostre poble», reflexionava Al-Maqda, que assegurava que tenen un clar objectiu de treballar per la unió de les diverses forces polítiques palestines.

Homes armats al camp Ein El Hilweh Foto: Laura Arau

Tot i que Ein El Hilweh ja està rodejat per un mur d'entre 2 i 3 metres d'alt, les autoritats libaneses creuen que és necessària la construcció d'un segon mur de 6 metres «per controlar l'entrada de grups armats radicals que estan alimentant la violència dins dels camps». «La tasca per mantenir

la seguretat al camp es du per acord mutu entre les autoritats libaneses i les faccions palestines, tot i que no s'ha comès cap infracció dins del camp que hagi posat en perill la seguretat libanesa», comentava Al-Maqda. «Han dissenyat una solució ràpida per un problema complicat pensant només en la teòrica seguretat i deixant de banda l'impacte social», denunciava Al-Sammak.

«Socialment és una decisió errònia perquè això instiga a un augment de l'odi entre la població palestina i la libanesa», reflexionava Mostafa. La construcció d'aquest segon mur, que es preveu aixecar a menys de tres metres de les cases, suposa per a la població palestina que hi viu, una nova barrera de separació i aïllament. «Això cada vegada s'assembla més a viure en una presó a l'aire lliure. Estan convertint el camp en un gueto. Sembla ser que, fins i tot, s'hi estan colant algunes persones perseguides pel govern libanès. I ens castiguen a totes», comentava Iokarram Khatib, directora del Centre Makram pel Desenvolupament Social.

Nou mur en construcció a Ein El Hilweh Foto: Laura Arau

Discriminació institucional

Segons dades de la UNRWA, els camps oficials que coordina aquesta organització estan superpoblats i faltats d'infraestructures. La majoria de la seva població està a l'atur i molts dels llocs de treball als que les persones refugiades poden accedir són temporals i sense beneficis socials. Se'ls nega el dret a posseir propietats i s'enfronten a mesures restrictives en l'àmbit sindical i laboral. 69 anys després de la seva arribada al Líban, la població palestina refugiada segueix sent considerada com a estrangera i continua patint discriminació legal i institucional.

D'acord amb el dret libanès, l'estatus de refugiada palestina priva a aquesta població de gaudir dels drets socials i civils bàsics en aquest país. La raó és la negativa dels grups cristians a ampliar els seus drets, que temen que això derivi en una naturalització de la població palestina en aquest país que alteri el seu delicat equilibri sectari. El país té una població autòctona d'uns 4,5 milions d'habitants, on conviuen 18 sectes religioses diferents, i es regeix per un sistema polític confessional que tracta de repartir el poder entre totes les confessions. En el cas que la població palestina refugiada rebés els mateixos drets que la resta de població libanesa, la comunitat sunnita guanyaria els 470.000 vots que implicaria normalitzar a la població palestina. Això alteraria

els resultats habituals de les urnes, a favor d'aquesta comunitat. Cal tenir en compte, també, que la població libanesa està ressentida amb la palestina per la participació que van tenir diversos grups palestins armats a la guerra civil libanesa. Amb tot, el Líban és la regió d'acollida on la població refugiada palestina té menys drets, en comparació amb la Síria o Jordània.

Mokarram Khatib Foto: Laura Arau

Mokarram Khatib va néixer l'any 1969 al camp de refugiats Ein El Hilweh. Tot i haver estudiat la carrera de Dret no pot exercir-la. La Mokarram pateix discriminació laboral. La seva i fins a 72 professions -com les de medicina, enginyeria, farmàcia, periodisme...- són prohibides a la població palestina resident al Líban des de l'any 1982. «Tenim l'educació, les qualitats i els coneixements però ens priven el dret al treball», ens comentava. Tot i que ara és la directora del Centre Makram pel Desenvolupament Social' no deixa de perdre l'esperança. «Espero poder treballar com a advocada almenys una hora en la meua vida. Tan debò ho pogués fer a Palestina». La família de la Mokarram va ser expulsada de Palestina per Israel l'any 1948. «La meua mare va arribar al Líban amb un vaixell que va estar a punt d'enfonsar-se i el meu pare ho va fer a peu». Mokarram és filla de la diàspora i resisteix des del seu primer dia de vida, des del camp Ein El Hilweh, transmetent coneixement i cultura al seu alumnat.

Doctor Amer Al-Sammak a la seva consulta Foto: Laura Arau

Amer Al-Sammak és un referent al camp Ein El Hilweh. Aquest doctor palestí, que va néixer el 1956 i va passar la seva infància a Gaza, va ser un dels impulsors de l'Associació Human Call al Líban, que gestiona l'Hospital Al-Nedaa; l'únic hospital que es troba al camp Ein El Hilweh. «No podia treballar com a metge al Líban i en aquest camp hi havia necessitat de tenir un hospital per la quantitat de ferits que deixaven els conflictes interns. Havíem de cuidar a la nostra gent», ens comentava. La consulta d'Al-Sammak no és com qualsevol altra. Criden l'atenció els llibres de medicina en rus i una foto de Che Guevara. «És un símbol de les idees revolucionaries i tenia la seva pròpia manera d'entendre el socialisme. M'identifico molt amb ell», comentava. «A la meua edat no puc deixar d'aprendre i estudiar sobre la meua especialitat clínica però també sobre política i estratègia. Necessitem tenir una societat forta i apoderada per resistir a l'ocupació», reflexionava Al-Sammak que, des del camp Ein El Hilweh, segueix mantenint viva la identitat palestina.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=gqdwgN0-g5o>

Segons l'informe [Survey on the socioeconòmic status of palestine refugees in Lebanon](#) publicat el 2015 per la Universitat Americana de Beirut i la UNRWA, la població palestina refugiada al Líban s'enfronta actualment a una de les pitjors condicions socioeconòmiques de la regió. Malgrat les lleis discriminatòries que obstaculitzen la capacitat de millora de les seves condicions de vida, organitzacions i persones lluiten, dia a dia, apoderant la societat palestina i mantenint viva la identitat del seu poble. La població palestina resisteix. No vol ser naturalitzada sinó que se li garanteixi el dret al retorn als seus llocs d'origen, a Palestina.

AN ONGOING **DISPLACEMENT**

THE **FORCED EXILE** OF THE PALESTINIANS

1922

Haskel Shereff
First Foreign Minister of Israel

1914

WE HAVE FORGOTTEN THAT WE HAVE **NOT** COME TO AN EMPTY LAND TO INHERIT IT. BUT WE HAVE COME TO **CONQUER A COUNTRY FROM PEOPLE INHABITING IT.**

SINCE THE 1880s, THE ZIONIST MOVEMENT HAS USED **VARIOUS MEANS** INCLUDING LEGAL, FINANCIAL, AND MILITARY TO **DISPLACE PALESTINIANS, APPROPRIATE THEIR LAND, AND PREVENT THEIR RETURN.**

IN 1922, **750,000** PEOPLE LIVED IN THE TERRITORY OF THE BRITISH MANDATE, INCLUDING **84,000 OF JEWISH FAITH.**

1948

David Ben-Gurion
First Prime Minister of Israel

1948

THE ARABS OF THE LAND OF ISRAEL HAVE **ONLY ONE FUNCTION** LEFT TO THEM—**TO RUN AWAY.**

BETWEEN 1918 AND 1948, **480,000 JEWISH PEOPLE** SETTLED.

IN 1948, **750,000**, OR **OVER 50%** OF THE **PALESTINIAN POPULATION** ARE DISPLACED.

1967

Haskel Dayan
Former Minister of Defense

1967

HOUSES WERE DESTROYED NOT AS PUNISHMENT, AND IN ORDER TO **CHASE AWAY THE INHABITANTS.**

BETWEEN 1948 AND 1967, **1.3 MILLION JEWISH PEOPLE** SETTLED.

IN THE 1967 WAR, **440,000** PALESTINIANS ARE DISPLACED. BY 1967, **1.1 MILLION PALESTINIANS** ARE LIVING IN EXILE.

TODAY

Binyamin Netanyahu
Current Prime Minister of Israel

2008

[THE PALESTINIANS] MUST **PERMANENTLY ABANDON** THEIR DEMAND TO **SETTLE** THE OFFSPRING OF REFUGEES WITHIN THE **BORDERS** OF ISRAEL.

BETWEEN 1967 AND 2008, **1.8 MILLION JEWISH PEOPLE** SETTLED.

AFTER 1967, **240,000 PALESTINIAN** RESIDENCES REVOKED. BY 2008, **5.3 MILLION PALESTINIANS** ARE LIVING IN EXILE.

Mapa de l'expulsió i l'exili forçat de la població palestina Foto: visualizingpalestine.org